LIBER XVI

SCTh 16.1 *De fide catholica*

c.1 cristianos paganorum templis non esse custodes

c.2 ii iubet bizantiae populos beatorum petri et pauli semper in xpisto tenere quemadmodum romani populi pia uel ueneranda doctrina

c.3 iii episcopis ortodoxis aeclesias omnes tradi praecipit qui trinitatis catholicae fidei gratiam tenent nominatim unumquemque suae ciuitatis episcopum

c.4 iiii superius de aeclesiis hic de collectis adnectint[1]

SCTh 16.2 *De episcopis ecclesiis et clericis*

c.1 clericos uexatos ab hereticis functione inposita subrogando⌜s⌝ ne alios in eorum loco subleuandos[2]

c.2 ii superiori similis clericis iubet munerum molestiam amputari

c.3 iii omnibus clericis immunitatem promittit sic tamen ut uolentes declinare curiam suae restituantur origini clericosque non diuitum decurionum filios fieri debere sed pauperum

c.4 iiii licentiam tribuit unocuique bona relinquere sua cui uelit testamento[3]

c.5 u quicumque hortodoxum inpellit sacrificium idolis exibere si uilis persona est fustibus uerberetur si nobilis rebus eius u( ) stpub multatis fisco socientur[4]

c.6 ui clericum de curialibus nec fieri et si ex plebe fuerit factus in locum defuncti quodsi repertus fuerit idoneus et ex prosapie curialium descederit tradi debere[5]

c.7 uii clericos ad orientis instar quibus heretici molestiam inpinxerunt relaxandos

c.8 uiii non solum immunes fieri clericos uerum etiam et ipsorum domos sed etiam uictualium *t* negotiatio fiat[6] [i]

1 H, M: annectitur

2 ms: ⟦ti ⟧ne ‘alios’; H, M: subrogandos nec alios

3 ms: un⟦um⟧o‘cui’que

4 ms: res‘ebus’ eius u stpub/; H: eius] pro ..... M: eius] pro <------>

5 ms: c⟦le⟧urialium

6 ms: *t̄*

i domos H, M: *CTh* et vos et manicipa vestra

c.9 uiiii superiori similis sed hoc addit ut si filiorum ipsorum curiae obnoxietas non sit excusationem inpendi[1]

c.10 x clericos praecipit tam ipsos quam filios uel uxores uel mancipia et a muneribus et a pensionibus uel a uectigalibus esse inmunes cum suis ergasteriis siq( ) exinde elemosinas faciunt non eadem in lucro conuertunt.[2]

c.11 xi superiori similis sed hic discretionem filiorum fecit si minus idonei sint aut si minores sint

c.12 xii episcopos in iudicium proibet euocari ut non laicorum sed episcoporum fiat iudicium

c.13 xiii superioribus similis.

c.14 xiiii in kapite superioribus similis uel .x. haec ab omnibus differt quia et filiis et filiabus immunitatem inpendit[3] [i]

c.15 xu possessiones aeclesiae ab functionibus pensionum esse inmunes hic rursus contraria est omnibus dicit si paupertatis causam clericos facere negotiationem tunc esse inmunes si qui uero in brebem negotiatorum describtionis tempore inuenti sunt munia persoluant si qui uero possident reditus eorum ad conlationem debere conpelli pensionis soluendae[4] [ii]

c.16 xui xpistianis scribit qui aut derelicta militia fideles facti ⌈sunt⌉ aut propriis bonis contemptis[5]

c.17 xuii confugientem ad aeclesiam diuersum populum suscipiendum[6] [a]

c.18 xuiii ordination⌈em con⌉stantini contra paganos debere ualere[7]

c.19 xuiiii clericum ⌈qui c⌉laruerit decennio aeclesia permanere esse inmunem ita ut nec a curia postuletur[8]

c.20 xx religiosum uel clericum domum uiduae non debere intrare neque in hereditatem ei succedere nec per subiectam personam si qui iure non adiuuantur

1 ms: additū L: additum
2 ms: siq$_c$ (*aussi L*)
3 ms: haec 'ab'
4 ms: 'inuenti sunt'
5 H, M: sunt
6 ms: 'ad aeclesiam'
7 H: ordinationem constantini M: ordination*em con*stantini
8 ms: 'ita ut'; H: qui M: *qui*; H, M: claruerit

a diversum populum H, M: *leg.* diuitem plebeiam non *ut ex constitutione colligitur*

i omnibus *scil. c.4, à partir de* omnibus
ii brebem negotiatorum H, M: *CTh* negotiatorum matricula

c.21 xxi similis superiori

c.22 xxii uicesimae similis

c.23 xxiii in ciuilius causis qui mos est etiam et in aeclesiis custodiri debere in criminalibus uero ad iudices extraordinarios deferenda[1]

c.24 xxiiii muneribus personalibus esse immunes hos quos sanctio legis conmemorat.

c.25 xxu diuinam domum qui per negligentiam aut ignorantiam uiolant sacrilegium admittunt

c.26 xxui nullum seruitorem aeclesiae molestiam pati[2]

c.27 xxuii diaconissam sexagenariam fieri secundum aeclesiasticos canones ea quae uel filios educauit aut domum suam bene gubernauit cuius uitae castitas fuit mortis atrocitas fetens lasciuia curatoribus filiis ordinatis si aetas admiserit reditus acceptos uel largiatur donatione uel conferat moriens ut ei placuerit ttestamento custoditis monilibus uel argento cum superlectili filiis aut propinquis donatura sic tamen ut nec aeclesiam nec clericum nec pauperem heredes adscribat neque per tacitum fideicommissum uel si qua per epistulam codicilloue donatione facta liberalitas con....ssu*o* habeatur quodsi *to*nsam mulierem episcopus intra *suam* aeclesia uiderit suo loco deiectus fiat extorris[3] [i]

c.28 xxuiii superiorem euacuabit

c.29 xxuiiii priuilegia quae primitus statuta sunt suae legis promulgatione confirmat

c.30 xxx superiori similis

c.31 xxxi reuocat temerarios impetus proruptionis aeclesiis facere ut exquisitos et iudici traditos conuictosque kapitalis poena percutiat. licere unocuique crimen sacerdotale defendere quodsi armis aut difficultate se locorum defendat comes cum militibus uenit qui superatum eum gladio puniat.

c.32 xxxii deficientibus clericis ex monachis fieri ingenuos publi⌈cis⌉ priuatisque personis probatosque uult ordinare[4] [ii]

1 ms: 'et'

2 ms: aeclesia'e'

3 ms: ttestamento; H: in cassum habeatur quodsi tonsam mulierem (*M a sauté ces deux lignes*); H: suam M: *suam*

4 H, M: publicis

i secundum aeclesiasticos canones H, M: *in c.* secundum praecepti apostoli

ii personis H, M: *CTh* non obnoxios publicis priuatisque rationibus

c.33 xxxiii clericos in quibuscumque locis fieri de suprascripta dicta debere non de aliiṣ ut pensionis kapitationem persoluant uel fisco uel dominis

c.34 xxxiiii priuilegia aeclesiarum neglecta multam percuti auri librarum quinque

c.35 xxxu episcopali quemquam loco deiectum si contra uetitum facere aliquid ausus fuerit centum milibus exulandum ab eadem ciuitate qua polluit

c.36 xxxui viii similis

c.37 xxxuii de clericis qui pro incendiorum reis carceri tenebantur relaxandis suisque prouinciis debere restitui iubetque omnes clericos urbe pellendos

c.38 xxxuiii superioribus similis sed hoc plus habet ut si qua sunt non per clericos sed per scolasticos insinuentur iudicibus ut non solum intra ciuitatem hoc sacramentum legis sed etiam per prouinciam[i]

c.39 xxxuiiii clericum officio suo indignum ab eodem repelli uel qui quod professus est abiecit curiae sociari sane ut patrimonium eius uel suo ordini uel collegio ciuitatis adscribatur decem primos curiae qui conibuerint binas libras auri feriendos.

c.40 xxxx patrimonia a⌜eclesiar⌝um a muniis omnibus esse i⌜mm⌝unia tantum kanonibus pro necessitate subiacentia[1]

c.41 xxxxi clericos non nisi apud episcopum accusandos omnes uero gradus honoris inferioris ut non uerbis sed documentis accusentur quomodo ille qui accusat si non docuerit famae propriae esse damnosum ita si docuerit karebunt honore perpetuo induti deformio ab aeclesiis segregatis adque repulsis. has uero causas episcopi in conspectu multorum fidelius audituri

c.42 xxxxii referentibus alexandrinis propter parbalanis iubet clericos causas cum publico non habere iubetque quingentos parabalanos habere pauperes ut ab omni actu publico sint immunes uel ab omni fori obseruatione in locis uero defunctorum augustalem debere substituere[2]

c.43 xxxxiii superiori simiiis sed hic alios centum addidit

[1] H: ecclesiarum M: aeclesiarum; H, M: immunia

[2] ms: 'par'balanis

[i] prouinciam M: *nonnulla quae sequebantur praeterisse librarius videtur*

c.44 xxxxiiii clericis absque matribus sororibus filiabus habitandi non esse concessum sic tamen quius mores fidei disciplina probauit abiectis extraneis sed etiam his karere uxoribus quae antea fuerunt eis quam diaconi fuissent

c.45 xxxxu antiquitatem cum kanonibus in illiricum praecipit obseruari nihilque sine constantinopolitanae urbis episcopi uolumptate geri oportere[1]

c.46 xxxxui superioribus similis de priuilegiis clericorum

c.47 xxxxuii restituta aeclesiis priuilegia cognoscant sibi etiam sacerdotes uel clerici qua tirannus abruperat

SCTh 16.3 *De monachis*

c.1 monacos heremi secutos solitudine conmorandos linquere.

c.2 urbibus accessum monachis tribuit quem antea denegauerat

SCTh 16.4 *De his qui super religione contendunt*

c.1 poenam luituros qui per contentionem legis seditiones concitant populorum

c.2 ii superiori similis ubi proibet uenientes in publicum nihil de religione mutilare[a]

c.3 iii primae similis

c.4 iiii qui tumultuose aeclesiam ausi fuerint temere honore perdito proscribantur

c.5 u nummulariorum seruos tumultuosos esse proibet si qui autem nummularius seruum suum a seditione non proibuerit ipse tres auri libras multandus est punitis seruis.

c.6 ui admonet iudices ne qui starum sectarum homines dimittat in aeclesias in a.. qui uiolentiam aeclesiis faciant absque his quos conmemorat cristianos[2]

Ici V saute un cahier.*

SCTh 16.5 *De haereticis*

c.16 uii contra arrianos prolata est qui similem ortodoxorum formam contra catholicos proferebant ut ulterius non audeant

1 ms: epsc⟦o⟧i

2 ms: ⟦in⟧‘di’mittat; starum W: sanctarum?; in a.. W: introducere?

a mutilare H, M: mutilare? *peut-être* militare?

c.17 uiii eunomianis testamentum fieri proibet ut quidquid demiserint morientes tamquam in caducum fiscus heres accedat.
c.18 uiiii manichaeos urbe pellendos nec testamenti licentiam
c.19 x clericos omnes qui sub nomine xpistianitatis in quibuscumque locis reperti fuerint ipsis pulsentur de finibus.
c.20 ⌜xi⌝ superioribus similis sed hic et clericos et laicos pari iussione conclusit ut numquam conuenticula in urbibus uicinis faciant
c.21 xii clericos alterius sectae n⌜---⌝nus ordinari de⌜bere⌝ si reperti fuerint .....*ina*ticas a fisco co⌜---⌝ domino si ignor*a*⌜nte domino⌝ decem libris esse auri mul*ta*ndum suum fustibus *cae*⌜sum e⌝xilio deportandum quodsi in domo regia cogniti fuerint uilicus dominus decem libras auri multandum pari modo ipsos hereticos den*ds*.[1] [a] [i]
c.22 xiii superiori similis
c.23 xiiii contraria octauae ibi testamenti denegauerat factionem hic concessit[ii]
c.24 xu duodecimae et xiii similis[iii]
c.25 xui similis octauae xiiij contraria aduersus eosnomianos[iv] [b]
c.26 xuii xii xu xiii similis[v]
c.27 similis xiiii[vi]
c.28 xuiiii haec adversus euresium hereticum prolata est
c.29 xx nullum alienae sactae militari praecepit adque ubi reperti fuerint cum eis qui subrepticie eis concesserunt defunctis honoribus urbe pellendos[vii] [c]

[1] W: sectae n( ) de [---]n*us* ordinari - *possibly* non diaconos *though the* N *should stand for* nam *and not for* non; H: nu*nquam* ordinari debere *qui* si reperti fuerint suscepisse ..... fisco .d...... sciente domino si ignorante domino, mulctandum, caesum exilio M: nu*nquam* ordinari debere si reperti fuerint suscepisse <-----> fisco <-> d <-----> sciente domino si ignorante domino, mulctandum, caesum exilio; fuerint //////*ina*ficas a fisco W: *possibly* fuerint suscepisse beneficia a fisco, *if there is room for* suscepisse

a den*ds* M: de *nonnulla hic praeteriit librarius* W: dendis? *pro* damnandos?
b eosnomianos *pro* eunomianos
c sactae *pro* sectae

i domo regia H, M: *CTh* uilla dominica
ii octauae: 5.17
iii duodecimae: 5.21; xiii: 5.22
iv octauae: 5.17; xiiij: 5.23
v xii: 5.21; xu: 5.24; xiii: 5.22
vi xiiii: 5.23
vii defunctis honoribus H, M: *CTh* non solum militia eximi uerum etiam moenis urbis huiusce iubebis arceri

c.30 xxi hereticos iubet urbe pellendos et si quando in locis constitutione commemoratis reperti fuerint officium eius centum libras ⌜auri⌝ multandum uel ⌜---⌝g*u*erogones uel p⌜ublice⌝ faci*ant* uel absos[1]

c.31 xxii similis uiii et xui[i]

c.32 xxiii superiori similis, ut autores doctoresque eorum quicumque inuestigati fuerint hisdem pellantur de finibus.

c.33 xxiiii doctores apollinariorum e ciuitate pellendos domus uero in qua reperti fuerint fisco sociari debere

c.34 xxu montanistas uel eunomianistas urbe pellendos qui si reperti fuerint rure scaenae doctrinae frequentiam populi colligere exilio deportentur procurator kapitali paena punitum dominus possessionis priuetur dominio si scierint. post praeceptum legis datum ubicumque reperti fuerint res eorum fisco uindicentur dominus dominaue suo priuetur domicilio illorum uero codices inuentis in conspectu iudicum incendio concremandos si qui uero ipsorum codicum occultator fuerit et proditus fuerit kapitali suplicio puniendum. octauae sextae et decimae iixx iiixx similis[ii] [iii]

c.35 xxui manicheos perditionis animaduersione tradendos uel eorum occultatores

c.36 xxuii haec uaria est in kapite iiii et .x. et .uii. et .x similis et octavae contraria in fine quintae et xx similis xxiii et ii.x. episcopos ipsorum ablatis illorum bonis omnibus deporta⌜n⌝dos[2] [iv]

c.37 xxuiii aduersus donatistas ubi rescribtum meruerant a principe iuliano cum conuictione gestorum in quibus a nostris katolicis sunt superati omnibus ciuitatibus locisque positorum innotescere prouincialiis omnibus[3] [v]

c.38 xxuiiii adversum donatistas manicheosque proposita ut nullus contra sq( )s ordium pestes memoret nisi tantum modo quod ⌜cristus dili⌝git dilectam sibi coniugem fidem[4]

[1] H, M: auri; H: .... quod de ....ones uel p*ublice* faciant uel abscondite M: <---->. quod de <----ones> uel p*ublice* faciant uel abscondite; W: de urugones? absconso

[2] H, M: deportandos

[3] ms: p(ro)u(incial)iis

[4] sqs ordium pestes H, M: quae sunt ordinata; H, M: christus diligit

[i] uiii: 5.17; xui: 5.25

[ii] capitali poena H, M: *CTh* ultima animaduersione

[iii] octauae: 5.17; sextae et decimae: 5.25; iixx: 5.27; iiixx: 5.32

[iv] episcopos H, M: *CTh* ministri sceleris quos .. antistes uocant; iiii et .x.: 5.23; .uii. et .x: 5.27; octavae: 5.17; quintae et xx: 5.34; xxiii: 5.32; ii.x: 5.21

[v] a nostris katolicis H, M: *vv.* nostris katholicis *indicant auctorem catholicam fuisse*

c.39 xxx superiori similis ut ubicumque donatistae repperiuntur grauioribus artari suppliciis

c.40 xxxi haec aduersus phrygas manicheos priscilianistas proposita est ut eos repertos tamquam sacrilegos iudicet id est publici criminis reos bonis eorum proscribtis sic tamen ut illorum parentes successionis habeant facultatem patribus fratribus filiis sane si cum ipsis et ipsi non conmisceantur illis nec donare nec donari nec succedere licere neque contrahendi habere licentiam testamentumque inritum sit gradus iuris dinumeratos sic tamen filios succedere si penitentiam egerint seruos si conscii non sunt extra culpam esse si poenituerint hos dominis praeferendos quod si seruus sciente domino et non proibente contraxit fisco sociandum actorem uero uel procuratorem plumbum debere contundere idoneum actorem deportatio suscipiat. iudicem despicientem uel differentem xx librarum auri feriendum defensores singulas officia decem librae constringant[1] [a]

c.41 xxxii iubet omnes sectas admonitas ad katolicam fidem antequam eas poena constringata debere conuerti quod si etiam in poenis positi emendare se dixerint poenitentibus debere parcere ut qualiter poenae sunt obnixii qui poenitere desierint ita conuersis puro corde esse parcendum legumque praestare suffragium[2]

c.42 xxxiii qui katolicae fidei filii non sunt militare non debere[3]

c.43 xxxiiii eorum aedificia ubi ritus suos celebrant non sanctitate sed turpitudine aeclesias fieri eos uero poena constringat[4]

c.44 xxxu haec aduersus iudeos donatistasque proposita est qui cupiebant legem katolicam turbare

c.45 xxxui defensores locorum uel curiales cautelam inue*s*tigationis habere debent ut ubi alicuius sectae absque catholicam fidem concursus fit si cam domini proscribto detrudi exilio rebus ipsius fisco sociatis[5]

c.46 xxxuii superioriq( ) similis sed hic etiam paganos addidit ut si ⌈---⌉r*e* non fuerint iudicibus subiacere iudicesque eorum si inse-

[1] ms: d⟦e⟧inumeratos, plumb⟦o⟧‘um’
[2] ms: ‘in’
[3] ms: ‘xxxiii’
[4] ms: ‘xxxiiii’
[5] H, M: inuestigationis

[a] singulas M: *add.* urbium principales *ut ex constitutione colligitur*

qui eos desierint grauiorem motum principis sustineant officia uero xx librarum auri multam feriri[1]

c.47 xxxuiii constituta aduersum katolicam fidem effectu kareant

c.48 xxxuiiii montanistas priscillianistas militare non debere si qui uero ex curiali genere aut coortalino descendit functionibus et obsequiis constringit secundum superius latam ubi praecipit eos ab omni contractu esse detentos[a]

c.49 xl haec omnibus nouissima est aduersum eunomi[a]nistas proposita tantum ei[s] concedit ab intestato succedere si heres nullus exstisterit tunc ad fiscum peuenire donationes quae in eis fiunt ad fiscum pertinere iubet[2]

c.50 xli ⌜---⌝/ ⌜---⌝/ ⌜---⌝bus[3]

c.51 xlii quaecumquae secta⌜e⌝ obrepserant legum sanctitas in eis et poenam sanguinis et proscribtionem exercet.[4]

c.52 xliii haec aduersus sublimiores homines proposit est qui donatistarum sectam secutus est idem gradatim secundum gr[a]dum honoris sui inlustris pondo .l. spectabiles xl. se[na]tores auri libras xxx clarissimi auri pondo .xx sacerdot[a]les auri pondo xxx principale[s] auri pondo xx. decuriones auri pondo quinque negoti[a]tores auri pondo quinque plebeii auri pondo quinque circumceliones auri pondo decem unde exacti actoribus ipsi pro eis persoluant ita ut nec homines domus regiae excusentur uxoresque eorum partenea poena eos proscribtio capiat non corrigentes seruos colonosque uerberum poena constringat clerici eorum per singulas singuli dispersi prouincias possessiones aeclesiasque eorum dominio matris aeclesiae ratas[5] [i]

c.53 xluiiii contra iouianum haec scribta est qui sacra sceleratissima extra muros urbis romae celebrabat ut plumbo c⌜aesus⌝ cum suis omnibus deportetur[6]

[1] ms: superioriq$_c$; H: si .... M: si <------->
[2] H, M: eunomianistas, eis
[3] H: ut si ....bus .. res .... periculum nulli fraudi aliquid ...... M: *e constit. XLIae summ. nunc nihil legi potest*
[4] H, M: sectae
[5] ms: pondo ⟦quinquem⟧ decem; H, M: gradum, senatores, sacerdotales, principales, negotiatores
[6] H, M: caesus

[a] secundum M: *add.* legem

[i] domus regiae H: *CTh* domus nostrae

c.54 xlu donatistas percelli iubet poena infamiae segregatosque eos a coetibus honestissimis ipsaque loca in quibus reperiuntur aeclesiae catolicae contradi ut expoliati substantia per singulas singuli prouincias dispergantur illorum nomen probri sit *ut* ⌜---⌝ *su*os cleru inferioris ⌜---⌝*t* quisquis eos proscribtis ⌜bonis⌝ ipsius omnibus poena quae ⌜---⌝m proposita est ipse perc⌜utiatur⌝. poecuniaria poena uiros mulieresque in⌜rogatur⌝ si qui primi ordinis reperitur non catolicus ducentas libras argenti feriatur et rursus si ibidem repertus fuerit tantas eum debere fisco persoluere quodsi damni totiens emendatus corrigere noluerit proscribtionis passus spolium de statu eius ordinetur senatorem nullis munitum priuilegiis centum libras argenti luiturum sacerdotales decem primi pariter curialium l reliqui decuriones x conductores domus regiae utrum ipsi si ante permiserint quantum modo pensionis persoluunt tantum poenae subituros conductoresque similiter ut iudicibus referatur ut conuenti domini aut corrigant aut fisco socientur officiales .xxx libras argenti feriendos ita ut si quinquies reperti emendare despexerint uerberati exilio detrudantur colonos seruos mulctos cedibus si emendare noluerint tertiam partem omittant poeculii et quidquid collectum *i*sdem fuerit sacro aerario contradatur[1] [a]

c.55 xlui gestorum acta confirmat quae intra donatistas et katolicos gesta sunt

c.56 ⌜xluii⌝ contra omnes hereses ne qui contra fidem katolicam superbus ostis existat

c.57 xluiii quicumque montanistanorum ausi fuerint episcopos uel inferioris gradus clericos ordinare deportationis describtionisque poena plectendos similis haec est ubi de euticianis praecipit id est xxiiii[2] [b] [i]

c.58 xluiiii eunomianorum domos in quibus sacra turpitudinis non sanctitatis celebrant fisco sociandas qui alii homines accepto bab-

[1] H, M: sit] ut episcopi eorum suique cleri inferioris gradus [quisquis, bonis, percutiatur, collectum [fuerit H: quisquis eos] *fugientes susceperit* proscribtis, quae *contra eos* proposita, irrogatur M: quisquis eos] proscribtis, quae proposita, inrogatur

[2] ms: eutich'c'ianis

[a] quisquis eos M: *hic est sensus constitutionis verba integrandus:* fugientes propositam ultionem occultandi causa susceperit; substantia H, M: *CTh* facultatibus

[b] euticianis H, M: *leg.* montanistis. *Eutychiano est in inscr. c.34 cit*

[i] xxiiii: 5.34

tismate rebabtizantur exilio mancipentur ut nusquam clericos ordinent neque intra urbem nequ extra urbem superioribus haec contraria non liceat eunomiano in eunomianum testari nec donationes inter se facere liceat illosque iubet in hereditatem succedere quibus iura consanguinitatis admittunt et conuenticula eorum ubicumque reperta fuerint domus uel casa fisco uindicetur iubet etiam dominis utrarumque rerum qui proibere noluerint sibi imputare clericosque eorum ubi ubi reperti fuerint perpetuo deportari[1]

c.59 l haec aduersus omnes hereses conscribta est aduersus manicheos p⌈hrigas priscillianistas a⌉rrianos macedonianos eunomianos nouatianos sabbatianos. generali hac constitutione omnia eis ⌈denegari quae⌉ prisca constituit autoritas principalis prodixcutaque si non custodierint puniendos[2]

c.60 li superiori similis

c.61 lii nullum militare debere ueteranum expleta militia honoram munia sustinere

c.62 omnes manicheos cum scismaticis suis complicibus urbe esse expellendos exterminare usque uel eos maxime qui papae communi⌈care⌉ noluerint intra uice⌈simum⌉ diem centesimo ⌈lapide⌉ ciuitatis sententiam ⌈suae demen⌉tiae perferant[3] [a]

c.63 liiii contra eos scisma⌈ti⌉cos scribta est quicu⌈mque eorum no⌉lunt poenitentiam pro erroris lapsu habere debita ut seueritate plectantur[4]

c.64 lu superioribus similis ut de urbibus omnibus ubi inuesti⌈gati fue⌉rint uel pellantur[5]

c.65 lui speluncas quas sibi heretici faciunt orthodoxis traden⌈das sed si⌉ suas inuaserant *res ca*⌈tholici⌉s reuocari et si sibi alios adiunxerint cleri⌈cos⌉ dec*em* pondo auri ferien⌈dos et a patiente e⌉t a faciente quodsi ⌈paupertas impediat⌉ eos de symbola ⌈omnium clericorum⌉ rationi debere in*fe*⌈rri aera⌉ri modo constituens ⌈contra⌉ se⌈ctam mac⌉edonianae ar⌈---⌉arianis ut nus⌈quam aeclesiam⌉

1 ms: eunomi'a'num
2 ms: prodix'c'utaque; H: phrygas M: phrigas; H, M: priscillianistas arrianos, denegari quae
3 H, M: communicare, uicesimum, lapide, suae dementiae
4 H: schismaticos M: scismaticos; H, M: quicunque *eorum no*lunt
5 H, M: inuestigati fuerint

a scismaticis M: *add.* cum

eis in aliqua ciuitate ⌜---⌝ nouationiis et sab⌜batiani eu⌝nomianae mont⌜a⌝ni⌜stae ua⌝lentiniani pris*cillianistae* fryges marcia*nistae borboriani* uel reli⌜quos quos haec⌝ constitutio te⌜net compel⌝-lendos nec iuris romae iacturmam bene⌜ficium habeant⌝ qui sint cristia⌜nitatis bene⌝ficii extor⌜re⌝s qui⌜que ueneratio⌝nis adorandum ⌜cult⌝*u*m superstitiosius contempserint[1] [a]

c.66 luii aduersus nestorianos ut porphiriani a porphirio arriani uocantur ita nestoriani simoniani sic uocatur omnesque libros ipsius repertos conburi monet celebrationes conuenticulaque fieri uetat ab omnibus locis

SCTh 16.8 *De Iudaeis coeliculis et Samaritanis*

c.2 ii omnes populos iudeorum esse immunes qui cum eis conmunicant ut qui decuriones sunt ad nulla munera esse cogendos qui autem numquam fuerunt curiales immunitatem sortiantur

c.3 iii iudaeos ad curiam uocandos solacio eis binos au ternos exceptos

c.4 iiii sacerdotes pateras custodes a functione corporali esse immunes

c.5 u cristianum ex iudeis factum iudeos inquietari non liceat

c.6 ui iudei mulieres quas acceperunt de gyneceis ibidem reuocandas proibetque iudeum cristianae mulieri coniungi

c.7 uii cristianus si iudeam prauitatem secutus fuerit omnia ipsius fisco socianda sunt

c.8 uiii nolentibus iudeis nullum debere ex oppressione iudicium inuitis pa⌜t⌝ribus debere suscipere quos a se proiciunt praecipit ut nemo inponat pro delinquentibus iudeis petere neque per episcopum neque per iudices neque per seditiosam collectionem[i]

c.9 uiiii xpistianos per orientem in sinagogas iudeorum non excedere

c.10 x rectores causam cum iudeis pro pretio ponendo non habere aut iudeus iudeis

[1] ms: iacturm⟦·⟧‘a’m, ⌜bene⌝fici⟦um⟧i; H, M: tradendas sed si, res catholicis, clericos decem, feriendos et a patiente et, paupertas impediat, omnium clericorum, inferri aerari, contra sectam macedonianae arriani siue appollinarii, ut nusquam aeclesiam eis, nouatiani et sabbatiani eunomiani montanistae ualentiniani priscillianistae phryges (M: fryges) marcianistae borboriani, reliquos quos haec, tenet compellendos, beneficium habeant, christianitatis beneficii extorres quique uenerationis, cultum

[a] ciuitate M: *add.* habere liceat

[i] proiiunt H, M: *quae seqq. cum CTh minime congruere videntur*

c.11 xi episcopos iudeis molestiam non facere

c.12 xii iudeis licentiam tribuit ut se uel suas sinagogas ab inquietudine defensandas

c.13 xiii iudeos uenerationem exhibere tam episcopis quam omnibus clericis inferioris gradus

c.14 xiiii iubet exactiones factas ab omnibus sinagogis sacro inferri aerario id est ab arcisinagogis uel ab apostolis eorum conpescitque a sinagogis eadem conlationem fieri debere

c.15 xu omnibus episcopis concessa a principibus priuilegia custodiri

c.16 xui samaritanos iudeos magistrianos iubet non esse[i]

c.18 xuii iubet prouinciae rectorius ne iudeis liceat signum saluatoris inter sua contagia facere

c.19 xuiii iubet paganos intra anni spatium ad *cr*⌜(istianam)⌝ gratiam debere con... *sed* contra eos qui e*x* *cris*tianis iudeos ...⌜s⌝unt molatores legis huius m⌜aie⌝*s*tatis uiol*a*tae e*os* p(er?)d(a)mn⌜a⌝re

c.20 xuiiii sinagogis uel priuilegiis subdita custodiri uel etiam sabbato die immunitatem eis concedi

c.21 xx innocentem non debere puniri quemadmodum iudeum incassum aut sinagogas uel habitacula eorum concremari iudeosque etiam quietos esse constituit

c.22 xxi contra gamalielum quondam qui iudiciariam auctoritatem acceperat haec scribta est. qui magis honorem iniuriam esse suorum natalium credidit ut *r*.is habeatur qua ante prefecturae honorem susceptum fuerat constitutus nouas fieri sinagogas proibet in solitudine f[ac]tas imperfectas conplere nec per xpristianos iudicem esse rectores prouinciarum inter iudeos et xpristianos adiri debere mancipia uero xpristiani aeclesiis sociata[1]

c.23 xxii iudeos qui pro necessitate non deuotione mentis uel religionis per subreptionem dispendia cupiunt euitare propriae religioni reddantur[2]

c.24 xxiii iudeos proibet militare xui contraria factos iubet. futuros fieri uetat quodsi scolares discingendos aduocatos fieri iubet curialesque fieri[ii]

[1] H, M: ut] ibi, factas
[2] ms: religionis ⟦ad⟧

[i] magistrianos M: *CTh* agentes in rebus
[ii] factos M: *add.* milites retineri

c.25 xxiiii iudeorum sinagogas neque passim aut auferri aut incendi et pro sinagogis eorum ereptis a xpristianis alia loca uicaria dari donaria saltem si necdum dedica sunt praepit reuocari quod si dedicata sunt pretium eis dari

c.26 xxu similis primae

c.27 xxui iudeos nouas facere sinagogas non liceat ueteribus reparatis aut ab ereptione saluatis

c.28 xxuii samaritanorum iudeo⟦..⟧ liberi si conuersi et babtiziati fuerint ea eis deferatur hereditas aut quam pro uirili portione suscipere poterant aut quod eum contigere poterat ab intestato libertatesque manere in eadem si seruatum fuerit iure numerum definitum quodsi aperte dinumerat gradibus superioribus inferiori ut si documentis parentes eorum sibi ingestam iniuriam conprobauerint falcidiam eis debere concedi[1]

c.29 xxuiii pateres quos iudei uel uulgo uocant canonem a sinagogis acceptum sacro aerario inferre debere in primo anno in secundo a palatinis secundum ritum patriarkarum suorum[i]

SCTh 16.9 *Ne Christianum mancipium Iudaeus habeat*

c.1 xxxuiiii mancipium cristianum cuiuscumque sectae circumcisum a iudeo libertatem adipiscatur

c.2 xxx superiori similis si iudeus cristianum conparauerit mancipium fisco societur si circumciderit et damnum pretii poenaque plectatur quodsi catholica omnia ab eo auferantur

c.3 xxxi iudeis licere cristianum habere mancipium salua tamen religione haec superiori contraria

c.4 xxxii superiori contraria seruum cristianum iudeum neque habere neque in dotem dare

c.5 xxxiii superiori similis

SCTh 16.10 *De paganis sacrificiis et templis*

c.1 haec inutilis est

c.2 ii sacrificia demonibus gentium fieri uetat

c.3 iii templa paganorum extra muros custodiri debere

[1] ms: samaritano⟦s⟧'rum'; H: iudaeorum M: iudeorum

[i] in secundo H, M: *hic differt summ. a constitutione*

c.4 iiii haec iubet claudi templa omnium paganorum sacrificiis interdictis uel repertis proscribantur kapitibus anputatis.[1]

c.5 u contra magnentium scripta est paganorum autorem qui nocturna sacrificia celebrabat ut tam *se* abstineat[2]

c.7 uii superiori similis sed hoc iubet ut neque per diem neque per noctem sacrificium exhibeat.

c.8 ⌜ui⌝ii festo die aut spectaculorum propter statuarum ita debet ita templi foribus intro*ire* unusquisque ut nullus *in*⌜quietare⌝ audeat[3]

c.9 uiiii aruspices proibeto*s*[---]

c.10 x iudices xv libras auri multandos pariter uero officium eius consulares sena pondo offici⌜um⌝que pariter illi autem scientes scriverint non ..../ ⌜---⌝int i*n*dices non contestauerint praesides quaternas similiter cum officio suo[4]

c.11 xi hic de iudicibus loquitur qui tempore administrationis suae sacrificauerit xv libras auri multandum

c.12 xii haec generalis est proibens omnem id[olorum] culturam licer[e] unumquemque publice [accusare] q(ue) ut si in agro [suo fe]cerit fisco so[cietur si] in alieno [sacrificandi genus tentauerit] xxv libr[arum ---][5]

1 ms: proscriba'n'tur

2 ut tam *se* H: ut tam (?) se M: <----->

3 ms: debet 'ita'; H, M: introire, inquietare

4 ms: 'scriverint'; H, M: officiumque; H: non] pro......... ne. iudices M: non] pro <---------> ne iudices

5 H, M: id*olorum*, licere, accusare; H: *suo* fecerit, so*cietur si*, *sacrificandi genus tentauerit* M: suo fecerit, societur si, sacrificandi genus tentauerit; H, M: librarum